

Sprawozdanie

z austr. kongresu leśnego w Wiedniu.

W dniu 8. marca 1883 r. o godzinie 10. przed południem zebrał się w Wiedniu kongres leśny, w którym brało udział ośmnaście Towarzystw z wszystkich krajów przedlitawskiej monarchii, reprezentowanych przez swych delegatów.

Galicyjskie Towarzystwo leśne reprezentowane było przez swego prezesa JW. hrabiego Romana Potockiego i wice-prezesa W. Juliusza Sieglera d'Eberswald, naczelnika c. k. dyrekcji dóbr skarbowych.

Krakowskie c. k. Towarzystwo gospodarczo-rolnicze zastępował Wny Adolf Schütz, zaś c. k. Towarzystwo gospodarcze we Lwowie, Wny dr. Tadeusz Pilat profesor uniwersytetu lwowskiego i Wny Seweryn Smarzewski, poseł do Rady państwa.

W nieobecności prezesa komitetu wykonawczego JO. księcia Józefa Colloredo-Mannsfeld, spowodowanej słabością, zagaił po-

siedzenie radca ministeryalny pan Rinaldini, przystępując do załatwienia następujących spraw, stojących na porządku dziennym:

1. Sprawozdanie komitetu wykonawczego kongresu z roku 1882 i uchwała względem ewentualnego ogłoszenia drukiem rozpraw kongresowych, oraz pokrycia wynikłych ztąd kosztów.
2. Wybór prezesa, dwóch wice-prezesów i obydwóch sekretarzy dla obradującego kongresu (według §. 9. regulaminu).
3. Referat austriackiego Towarzystwa leśnego w sprawie państwowego nadzoru lasów.
4. Referat bukowińskiego Towarzystwa kultury krajowej, dotyczący statystyki leśnej.
5. Załatwienie ewentualnych wniosków postawionych w myśl §. 8. regulaminu.
6. Uchwała w sprawie zwołania następnego kongresu i oznaczenia kwestyj, nad którymi tenże ma obradować.
7. Wybór komitetu wykonawczego dla kongresu leśnego na rok 1883 (§. 10 regulaminu).

ad 1. Komitet wykonawczy złożył sprawozdanie z swych czynności i wykazał z końcem roku 1882 stan kasy w wysokości 353 złr. 10 ct. Po udzieleniu absolutorium komitetowi wykonawczemu, uchwalono ogłosić drukiem rozprawy kongresu z r. 1883.

ad 2. Wybrano na prezesa JO. księcia Józefa Colloredo Mannsfelda; pierwszym zastępcą prezesa JO. księcia Karola Schwarzenberga, drugim zastępcą JE. hrabiego Ernesta Heyos-Sprinzensteina; na sekretarzy pp. radcę ministeryalnego Rinaldini i nadradcę leśn. Salzer.

Po załatwieniu tych czynności prosił o głos radca ministeryalny Lorenz i przemówił jak następuje:

„Wielce szanowne Zgromadzenie!

„Jego Eks. pan minister rolnictwa upoważnił mnie do następującego oznajmienia:

„Szanowny austriacki kongres leśny powziął w roku zeszłym szereg uchwał odnoszących się do organizmu doświadczalnego, z których najważniejsze punkta były mniej więcej następującej treści:

„1. Byłoby pożądanem, aby ministerstwo rolnictwa do stanowczego określenia zadań organizmu doświadczalnego użyło stale zorganizowanej rady przybocznej, w której skład wchodziłoby przede wszystkim przedstawiciele leśnictwa pojedynczych krajów.

„2. Punkt ciężkości zawodu doświadczalnego przenieść należy do ministerstwa.

„3. Pojedyncze gałęzie instytucji doświadczalnej winny doznać szerszego i doskonalszego rozwinięcia.“

Po dokładnem uwzględnieniu zawodowej, administracyjnej i finansowej strony dotyczącego przedmiotu, zarządził JE. pan minister w tej mierze, co następuje:

I. Obrady nad najbliższem zadaniem instytucji doświadczalnej odbywać się będą przez konferencye złożone z członków fachowych, które zwoływać będzie od czasu do czasu ministerstwo.

Do wzięcia udziału w rozprawach zaproszeni będą przeważnie członkowie krajowych Towarzystw leśnych. Konferencyom tym przedłożone będą sprawozdania kierownika instytucji doświadczalnej co do robót już wykonanych; jak niemniej jeszcze w toku będących, wraz z wnioskami co do czynności na przyszłość.

Nad przedmiotem tych czynności, jak również i nad ewentualnymi wnioskami konferencyi, otwartą zostanie dyskusya. Sumaryczne wotum przybocznej rady przedkładane będzie ministerstwu rolnictwa. To postanowienie odnosi się więc do pierwszego z trzech wymienionych życzeń kongresu leśnego.

II. Co do drugiego punktu zarządził JE. utworzenie komitetu dla instytucji doświadczalnej w łonie ministerstwa. W tym Komitecie mają być reprezentowane przez swe fachowe organa: a) organizm doświadczalny jako taki, b) państwowy nadzór nad lasami, c) zarząd lasów państwowych.

Komitet ten, który pod względem kierownictwa administracyjnego i zawodowego podlega panu ministrowi rolnictwa, obradować ma nad wszystkimi zasadniczymi kwestyami doświadczalności, a więc w pierwszym rzędzie nad wnioskami pomienionej konferencyi zawodowej. Komitet ma przedkładać JE. panu ministrowi swe wnioski, oraz czuwać nad wykonaniem przyzwolonych już poprzednio przez ministerstwo robót doświadczalnych. Niemniej będzie zadaniem tych konferencyj przedkładać panu ministrowi do załatwienia wnioski, mające na celu zapewnienie współdziałania nietylko organów politycznych i organów zarządu dóbr państwowych, ale także właścicieli dóbr prywatnych i pojedynczych specjalistów zawodowych.

W bezpośrednim kierownictwie organizmem doświadczalnym nie nastąpi żadna zmiana, gdyż kierownik instytucji doświadczalnej wraz z swym personelem pozostaje nadal wykonującym organem ministerstwa rolnictwa.

Co do życzenia postawionego na trzecim miejscu nie zapadła żadna decyzja. Z dzisiejszego stanu rzeczy można jednak wnosić, że poprzednie dwa zarządzenia wywrą pomyślny skutek na dalszy rozwój instytucji doświadczalnej, która tylko ze względów czysto finansowych uleść może pewnym ograniczeniom.

Obradujący kongres uchwalił wyrazić J.E. panu ministrowi rolnictwa za przychylnie uwzględnienie swych życzeń w tej mierze, najszczerze podziękowanie.

ad 3. Przed rozpoczęciem dyskusji nad tym punktem programu zabrał głos J.O. książę Karol Schwarzenberg, aby zaznaczyć, że według wiadomości czerpanych z dzienników, odstąpiono od zamiaru wydania nowej państwowej ustawy leśnej. Ponieważ zarys takiej ustawy, nad którym kongres leśny w roku 1879 obradował, miał posłużyć za podstawę do obrady nad organizacją państwowego nadzoru lasów, przeto byłaby bardzo pożądaną wiadomość, czy w sferach decydujących rzeczywiście postanowiono odstąpić od wydania w mowie będącej ustawy.

W odpowiedzi oświadcza radca ministeryalny Rinaldini, że zarys nowej państwowej ustawy leśnej w skutek doświadczeń zebranych przy zeszłorocznych powodziach w niektórych krajach koronnych, oraz i z innych względów okazał się nie dla wszystkich stosunków odpowiednim. W obec tego zamierza rząd na razie uczynić zadość najważniejszym w tym względzie potrzebom za pomocą ustaw specjalnych, do których za podstawę przyjęto główne myśli zawarte w zarysie państwowej ustawy lasowej, opracowanym przez kongres leśny.

Po powyższem wyjaśnieniu przystąpił kongres do obrady nad pytaniem odnoszącem się do nadzoru państwowego nad lasami.

Sekretarz nadworny Bauer jako referent, wyłuszczył w obszernem przemówieniu projektu nłożone w tym celu przez Państwowe Towarzystwo leśne, a znane już szanownym czytelnikom z marcowego zeszytu naszego czasopisma.

Ponieważ w ogólnej dyskusji nad tym przedmiotem wszyscy mowcy uznali pomienione projekty do reformy za zgodne z ich

zapatrywaniem, przeto przyjęto takowe za podstawę do dyskusyi specjalnej.

W pierwszym dniu rozpraw zapadła uchwała tylko co do pierwszych dwóch punktów projektu.

Przy drugim punkcie przemawiał delegat naszego Towarzystwa, c. k. dyrektor dóbr państwowych, Siegler, imieniem galicyjskiego Towarzystwa leśnego za tem, aby organom inspektoratu leśnego przydzielono ogólne kierownictwo gospodarki w lasach gminnych i korporacyjnych, z wyłączeniem ich od zarządu w mowie będących lasów. Zapatrywanie to podzielała większa liczba członków kongresu.

Po dłuższej dyskusyi oświadczył nareszcie referent austriackiego Towarzystwa leśnego, że pod słowem „Wirthschaftsleitung“ rozumiał kierownictwo, nie zaś zarząd sam; w skutek tego delegowany naszego Towarzystwa leśnego głosował za ustępem reformy w mowie będącym.

O godzinie 4. po południu przerwano posiedzenie i rozpoczęto dalsze rozprawy dnia 9. marca o godz. 9. przed południem.

W tym dniu obradowano nad dalszą częścią projektu, t. j. od 3. aż do 10. punktu.

Delegaci tutejszych trzech Towarzystw krajowych, którzy zawsze zgodnie postępowali, mieli podczas ożywionej dyskusyi kilkakrotnie sposobność zabierania głosu, a mianowicie:

a) Zaznaczył dr. Pilat, że stoimy i nadal przy rezolucyi przyjętej przez kongres w roku 1879 na wniosek p. Smarzewskiego w sprawie ustanowienia Rad nadzoru leśnego. Mają one rozstrzygać kolegialnie w ważniejszych sprawach jak n. p. przy zezwoleniach na korczunki, oznaczeniach lasów ochronnych i zajętych i t. p. Nakoniec zastrzegł szan. delegat prawo ustawodawstwa leśnego dla sejmów krajowych.

b) Zwalczał dyrektor Siegler przez czeskie Towarzystwo leśne dodatkowo postawiony wniosek do punktu 3., aby inspektorom i komisarzom leśnym przyznano prawo rekursu przeciw orzeczeniom zapadłym wbrew ich sprawozdaniu technicznemu. W skutek tych wywodów wyjaśniających niepraktyczność takiego postanowienia, cofnęło czeskie Towarzystwo leśne wspomniany ustęp dodatkowy i przyłączyło się do wniosku taksatora dóbr Waltera, który brzmi jak następuje:

„W razie, jeżeli władza polityczna rozstrzygnie wbrew orzeczeniu technicznemu swego doradcy leśnego, natenczas należy przedłożyć akta dotyczące wraz z motywami wyższej instancji do rozstrzygnięcia.“

Wniosek ten otrzymał większość, pomimo że głosowali przeciw niemu delegaci z Galicyi, podnosząc, że w skutek spowodowanego w ten sposób przedczasowego orzeczenia wyższej władzy, utracony zostaje dla stron prawny tok instancyj.

c) Przemawiał delegowany galic. Towarzystwa leśnego za zasadą, że rozsiedlenie techników leśnych, jako urzędników państwowych, nie powinno być przyjęte za regułę, lecz zarządzane ma być tylko w wyjątkowych wypadkach, w których potrzeba tego wymaga. Wniosek ten upadł, gdyż nie został poparty większością.

d) Zwalczał dyrektor Siegler wniosek bukowińskiej sekcji leśnej, dążący do tego, aby techników dóbr państwowych z powodu obarczającego ich zajęcia nie używano do nadzoru nad lasami. Wypowiedział on, że technicy ci z całym poświęceniem zadaniu temu oddawać się będą, gdyż przejęci są przekonaniem, iż tym sposobem wypełnią ważny obowiązek wobec kraju, uznając podniesienie kultury krajowej wchodzące już dziś w ich zakres działania, za jedno z najważniejszych zadań. Te ostatnie stawiają oni już dziś ponad fiskalną stronę administracji dóbr państwowych.

Punkt 5ty przyjęty został później przez kongres niemal jednogłośnie.

e) Do punktu 6go proponował delegat Siegler, ażeby nadzorcy lasowi dodani urzędnikom leśnym, mającym nadzór państwowy nad lasami, używani byli tylko do miejscowego nadzoru specjalnych przedmiotów według wskazówek wydanych im przez tychże urzędników technicznych, lub też do czynności przy uprawie leśnej. Do służby nadzoru policyjno-leśnego nie powinni być używani, gdyż w ostatnim wypadku łatwo mogłyby mieć miejsce nieuzasadnione zarzuty przeciw zagospodarowaniu lasów prywatnych. Wszakże od nadzorców nie można tyle wiadomości wymagać, aby mogli zawsze pojąć tendencje i zamiary, któremi się dotyczący gospodarz leśny kierował.

Jakkolwiek z wielu stron uznano słuszność tego argumentu, to uzyskał wniosek austr. państwowego Towarzystwa leśnego w początkowym brzmieniu większość głosów.

Do punktu 10go postawił delegowany galicyjskiego Towarzystwa poprawkę, a to w tym kierunku, aby brzmienie tego ustępu zmienić w sposób niedopuszczający żadnej wątpliwości, że organom inspektoratu leśnego może być poruczoną tylko kontrola nad prowadzeniem gospodarki w lasach gminnych i korporacyjnych, nie zaś prowadzenie gospodarki samej.

Gdy referent państwowego Towarzystwa leśnego ponownie zapewnił, że rezolucya przez niego zastąpiona nic innego nie ma na myśli, przyjęto takową przez kongres w pierwotnym brzmieniu.

Oprócz dodatkowego pod b) omówionego wniosku, przyjął kongres tylko do punktu 3. i 7. poczynione ważniejsze poprawki w projekcie reformy wniesionym przez austr. państwowe Towarzystwo leśne, a mianowicie do punktu 3go: „że technikom leśnym poruczone być ma w zasadzie“, a więc nietylko w tych wypadkach, „w których szczególne stosunki przeciw temu nie przemawiają“, samodzielne kierownictwo przy wizjach lokalnych i dochodzeniach wstępnych w sprawach lasowych. Dalej do punktu 7go, „że lista rzeczoznawców ułożoną być ma przez polityczną władzę krajową na podstawie wniosku przez krajowe Towarzystwa leśne postawionego“. Zresztą przyjął kongres po części jednogłośnie, po części z przeważną większością głosów wnioski reformy, postawione przez austr. państwowe Towarzystwo leśne, a znane czytelnikom z marcowego zeszytu naszego czasopisma.

Na tem zakończono drugi dzień rozpraw kongresowych.

W ostatnim dniu posiedzenia, t. j. 10. marca, przystąpiono o godzinie 10. do dalszych rozpraw nad przedmiotem określonym punktem 4. porządku dziennego.

Radca ministeryalny Lorenz i nadradca lasowy Salzer wypracowali w tym przedmiocie wyczerpujący referat. Przedłożenie to rozdane członkom kongresu już w pierwszych dniach marca kończyło się następującymi wnioskami:

1. Austriacki kongres leśny uznaje, iż celem wydawnictwa austriackiej statystyki leśnej potrzeba rozwinąć starania w dwóch kierunkach.

a) Przez układanie dzieła przeglądowego, któreby wydawano w dłuższych odstępach czasu (nie częściej jak co 10 lat) z uwzględnieniem ile możności międzynarodowej statystyki.

b) Przez układanie mającej się wydawać w okresach mniej więcej trzechletnich, leśno statystycznych publikacyj; obok za-

rzządzenia rocznych lub nawet kwartalnych przeglądów, odnoszących się do stosunku cen robotnika, kosztów transportu i ruchu handlowego płodami leśnymi.

2. Kongres uznaje główne kategorie przytoczone w trzydziestu punktach referatu, dla których mają być zbierane możliwie dokładne daty *).

3. Nad treścią i formą obydwóch kategorii dzieł leśnych zastanowić się ma jeszcze osobny komitet z uwzględnieniem owych 30 punktów i przedłożyć odnośne sprawozdanie następnemu kongresowi.

4. Roboty te o ile nie przypadają organom centralnym, podzielone być winny według okręgów inspekcyjnych, a wykonywane głównie przez inspektorów leśnych; jednakże przy współudziale: administracyj lasów państwowych, organizmu doświadczalni leśnej, prywatnych właścicieli, szczególnie zarządów lasów prywatnych; nareszcie stowarzyszeń zawodowo-leśnych i pokrewnych im korporacyj.

5. Współdział ten miałyby ministerstwo rolnictwa w celach statystyki leśnej zabezpieczyć przez odpowiednie pertraktacje lub stosowne zarządzenia.

6. Wspólna akcja w obrębie każdego okręgu inspekcyjnego utrzymywaną być ma przez krajowe statystyczno-leśne komitety, w których zastąpione być winny odnośne czynniki o ile się takowe w dotyczącym okręgu znajdują.

7. Zbieranie, główna redakcja i publikacja nastąpi przez państwowy organ centralny (komitet centralny), w którym reprezentowanemi być mają: państwowa policja leśna, administracja dóbr państwowych i statystyka.

W ogólnej dyskusyi wyrażali się wszyscy mówcy z wielkiem uznaniem dla referentów za tak znakomite i wyczerpujące opra-

---

*) Pomienione 30 punktów rozkładają się na następujące główne grupy:

I. Opis danych naturalnych stosunków obszarów (kraju, państwa) dla których spisana ma być statystyka (punkt 1—4).

II. Obszary lasów i ich posiadacze (punkt 5—7).

III. Stosunki drzewostanów i ich zagospodarowanie (punkt 8—15).

IV. Stosunki ze względu na odbyty produktów (punkt 16—22).

V. Ruch handlowy drzewem (punkt 23).

VI. Organizacja leśnictwa (punkt 24—27).

VII. Wiedza leśna i organizacja doświadczalni (punkt 28—30).

cowanie tego przedmiotu. Oświadczyli też zgodność w zasadzie z powyższymi wnioskami, które przyjęto za podstawę do dyskusji specjalnej.

W toku dalszej rozprawy zaproponowano następujące poprawki:

ad 1. b. Od kwartalnych przeglądów co do wysokości cen robotnika, kosztów transportu i ruchu handlowego należy na razie odstąpić.

Gdy radca ministeryalny Lorenz jako referent do propozycji tej się przychylił, zabrał dyrektor Siegler głos, ażeby zaznaczyć, że kwartalne przedłożenia te dla galic. Towarzystwa leśnego mają pewną doniosłość, gdyż Galicya jest skazaną ze sprzedażą swoich produktów leśnych przeważnie na targi zagraniczne. Przeto też dla galicyjskich producentów drzewa jest rzeczą ważną, aby co do ważniejszych targów drzewa byli ile możności w krótkich okresach czasu informowanymi; by z jednej strony wyzyskać stosowną do sprzedaży porę, jak niemniej z drugiej strony przysposobić poszukiwany towar i dowiedzieć się o wysokości ceny onegoż.

Kongres przyjął następnie w mowie będący ustęp *1. b.* bez zmiany, więc z uwzględnieniem pomienionych kwartalnych przeglądów.

ad 3. Czeskie Towarzystwo leśne postawiło wniosek na wniesienie prośby do wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa, ażeby komitet organizacyjny dla statycznego biura później ustanowić się mający, już obecnie zwołanym został, celem obradowania nad szczegółami treści i nad formą wypracowań pod *1 a* i *b* pomienionych; oraz celem przedłożenia takowych pod rozwagę i decyzją następnemu kongresowi.

Wniosek referenta już po uchwalonem zamknięciu specjalnej dyskusji cofnięto, a powyż pomienioną propozycję Czeskiego Towarzystwa leśnego poddano pod głosowanie. Delegaci lwowskiego i krakowskiego Towarzystwa gospodarczego, jakoteż galicyjskiego Towarzystwa leśnego, nie mogli się przychylić do tego wniosku jako posuwającego się za daleko. Kongresowi bowiem przysługuje tylko prawo opracowania obranego tematu i przedłożenia konkretnych wniosków wysokiemu Ministerstwu do dalszego przychylnego uwzględnienia; przeto też pomienionym

delegatom nie pozostało nic innego, jak głosować przeciw wnioskowi.

Dyrektor Siegler uzasadnił dodatkowo odmowne wotum, oświadczając, że wotum to nie miało na celu uchylenia przedmiotu z pod obrad komitetowych, lecz wynikło jedynie z powyżej wyłuszczonej powodów.

ad 6. Przyjęto dodatkowy wniosek, że przy uorganizowaniu krajowych komitetów statystycznych, mają być uwzględnione stosunki poszczególnych krajów.

Przy końcu jeneralny dyrektor domen Wessely wniósł rezolucję tej treści, aby obok robót dla statystyki leśnej, nie zaniedbywano dalszego rozwoju badań państwa i kraju pod względem leśnictwa. Kongres przyjął rezolucję tę przeważną większością głosów.

Do 5. ustępu porządku dziennego postawił profesor Guttenberg wniosek, aby kongres leśny wniósł do wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa prośbę, aby komisjom wyselanym do niektórych krajów (szczególnie do Tyrolu) dla zbadania szkód wyrządzonych przez powódź zeszłoroczną, polecono także zbadać, jaką rolę odegrały tam grunta zalesione i zadarnione podczas katastrofy. Mia nowicie miałyby te komisye zbadać, czy zalesienia i zadarnienia wpływały łagodząco lub też nie. Nareszcie uprosić wys. Ministerstwo, by wynik swych spostrzeżeń udzielić zechciało kongresowi. Wniosek ten został przyjęty jednogłośnie.

Do 6. punktu uchwalono następne posiedzenie kongresu leśnego odbyć w Wiedniu w miesiącu marcu 1884. Tematem przyszłego kongresu będzie: *a)* rozprawa nad wynikiem spostrzeżeń co do przebiegu powodzi w jesieni 1882 roku, o udzielenie których ma się według wniosku do 5. uprosić wys. Ministerstwo rolnictwa; *b)* wnioski co do formy i treści dzieł przeglądowych dla statystyki leśnej sformułowane przez komitet organizacyjny, a ustanowiony przez wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa.

Referat *ad a)* objęło Państwowe Towarzystwo leśne; zaś wybór referenta *ad b)* pozostawiono komitetowi wykonawczemu kongresu leśnego w swoim czasie, to jest wtedy, gdy wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli uproszone wnioski komitetu organizacyjnego wykonawczemu komitetowi kongresu.

Przystąpiono teraz do 7. punktu porządku dziennego. Wybrany został przez aklamacyę i nadal komitet wykonawczy

z roku 1882 (książę Józef Colloredo-Mannsfeld, sekretarz nadworny Bauer, radca leśny Lemberg, radca ministeryalny Rinaldini i nadradca leśny Jan Salzer).

W końcu wyraził hrabia Haugwitz imieniem zgromadzenia JO. księciu Karolowi Schwarzenbergowi i JE. hr. Ernestowi Hoyos-Sprinzensteinowi szczerze podziękowanie za oględne kierownictwo rozprawami, poczem zamknięto posiedzenie kongresu na dniu 10. marca o godzinie 4. po południu.
